

معلم و فرآیندهای پیش از عمل آموزش

مولفان:

مهران علی دوست

سهراب پیروز

علی رضایی تاش احمدی

امیر رضا حسین خانی

ویراستار علمی و ادبی: علی زیبایی

فهرست

۷..... پیش گفتار :

۸..... مقدمه :

فصل اول

۱۲..... تعریف معلم :

۱۵..... آموزش و پرورش :

۱۶..... رابطه معلم با آموزش و پرورش :

۱۷..... تاثیر شخصیت علمی معلم بر فرایند تدریس :

۱۸..... معلم کار آمد کیست ؟

۱۹..... ارزش و مقام معلم :

۲۱..... هنر تدریس :

۲۴..... انتخاب

۲۶..... یادگیری

۲۷..... محیط شناسی

۲۹..... توان تهیه طرح درس

۳۰..... برقراری ارتباط

۳۱..... اخلاق معلمی :

- ویژگی های اخلاقی و شخصیتی معلم موفق : ۳۲
- سوال هایی برای بحث و یادگیری ۳۵

فصل دوم

- تعریف ارتباط ۳۸
- مهارت های ارتباط با دانش آموز ۳۸
- نقش دانش آموز در برقراری ارتباط با معلم ۴۰
- ویژگی های یک ارتباط سالم ۴۱
- راهکارهای شبانه اجتنابی برای همکاری دانش آموز با معلم ۴۳
- راهکارهای برقراری ارتباط صحیح بین معلم و شاگرد : ۴۴
- سوال هایی برای بحث و یادگیری ۴۶

فصل سوم

- مدیریت کلاس درس : ۴۸
- تعاریفی از مدیریت کلاس : ۴۸
- اهداف عمده ی مدیریت کلاس درس : ۴۹
- عناصر مؤثر بر مدیریت کلاس : ۵۰
- سبک های مدیریت کلاس درس : ۵۲
- موانع و مشکلات مدیریت کلاس : ۵۶
- معلم و مدیریت کلاس : ۵۷
- اهمیت و ضرورت مدیریت کلاس : ۵۹
- راهبردهای مدیریت موفق کلاس : ۵۹
- راهبرد های اثر گذار برای مدیریت کلاس درس : ۶۲

سوال هایی برای بحث و یادگیری ۶۵

فصل چهارم

تعریف انگیزش : ۶۸

اهم مترادف های واژه های «انگیزش»، و «نیاز» در قرآن : ۶۹

انواع نیازها، انگیزه ها و امیال : ۷۰

کلیاتی در مورد انگیزش : ۷۳

راهکار هایی برای افزایش انگیزش در دانش آموزان : ۷۷

نقش انگیزش در پیرامون تحریکات دانش آموزان و یادگیری آنها : ۸۲

آموزش انگیزه : ۸۴

۴۰ نکته در باب افزایش انگیزه دانش آموزان : ۸۶

راهکارهای افزایش انگیزه : ۸۷

عوامل بنیادی مؤثر بر انگیزه : ۹۰

فرهنگ : ۹۰

خانواده : ۹۱

سوال هایی برای بحث و یادگیری ۹۲

فصل پنجم

تعریف طرح درس : ۹۴

مراحل نوشتن طرح درس روزانه : ۹۶

مشخصات کلی : ۹۶

مشخص کردن اهداف کلی، جزئی و رفتاری : ۹۶

فواید استفاده از هدف های رفتاری : ۹۷

- ۹۷..... معایب استفاده از هدف های رفتاری :
- ۹۸..... وسایل آموزشی :
- ۹۹..... روشهای تدریس :
- ۱۰۲..... قبل از شروع درس :
- ۱۰۳..... وظایف ارزشیابی تشخیصی
- ۱۰۳..... آماده سازی :
- ۱۰۴..... ارائه درس :
- ۱۰۴..... فعالیتهای تکمیلی :
- ۱۰۵..... ارزشیابی تکوینی :
- ۱۰۸..... سوال هایی برای بحث و یادگیری
- ۱۰۹..... منابع

پیش گفتار

اصلی ترین وظیفه هر معلمی خوب تدریس کردن است. وقتی از تدریس صحبت می کنیم هر فردی، بالاخص هر معلمی نگرش و تعریف خاصی از این کنش و فراکنش دارد. تدریس مفاهیم مختلفی را در بر می گیرد، مانند نگرش ها، گرایش ها، باورها، عادت ها، و شیوه های خاص رفتار و به طور کلی انواع تغییراتی که می خواهیم در شاگردان ایجاد کنیم. بدون شک، در ایجاد محیط یادگیری عواملی هم به عنوان ریزشک های معلم و شاگرد ساخت نظام آموزش، محتوای آموزش و صدها متغیر دیگر می تواند مؤثر باشد. بایستی است که معلم نمی تواند همه عوامل مذکور را تحت کنترل در آورد. ممکن است سوال شود، اگر کنترل همه عوامل مذکور ممکن نباشد معلم چگونه می تواند شرایط مطلوب را با توجه به دخالت متغیرهای متعدد و غیر قابل کنترل به وجود آورد. در پاسخ به چنین سوالی باید گفت: درست است که معلم نمی تواند همه متغیرهای دخیل را تحت کنترل در آورد اما شناختن چنین عواملی او را قادر خواهد ساخت که در تنظیم فعالیت های تدریس، تصمیمی آگاهانه بگیرد. اگر معلم از نظریه های تدریس یادگیری شناخت دقیق و علمی داشته باشد، قوی تر و دقیق تر می تواند در ایجاد وضعیت مطلوب یادگیری فعالیت کند.

مقدمه :

عصری که در آن واقع شدیم به عصر «دانش محوری» معروف شده است. دانایی، محور توسعه هر کشوری است. دانایی روی دوپایه واقع شده است: اول مجهز بودن به علم و دانش است، علم و دانش توان زندگی را افزایش می دهند و به فهم انسان قداست می دهند. پایه دیگر دانایی عقلانیت و خردورزی است، آنجا که فردوسی از آن به عنوان «چشم جان» یاد می کند «خردچشم جان است چون بنگری»^۱ این مقدمه نقش بی بدیل معلم در عصر حاضر که مولد دانایی است آشکار می شود. این نقش، نقش مدبر و غیرقابل انکاری است زیرا معلمی که در عصر دانایی قرار گرفته و مبتنی بر عقلانیت باید به دانش خود به دانش آموزان بپردازد، باید دانش آموزی با ابعاد تعریف شده تعلیم و تربیت کشور اسلامی تربیت کند و آموزش های لازم را برای او ارائه دهد. فن معلمی هنری است ظریف و حساس که کمترین لغزش و خطا خسارت جبران ناپذیری بر شخصیت فراگیر وارد شده و قطعاً هرگونه رفتار صحیح و منجیده موجب آینده ای درخشان برای فرد می شود. با این مقدمه باید دریافت که یک معلم باید به گونه ای رفتار کند که اولاً ارتباط عاطفی و معنوی محبت آمیزش با دانش آموزان حفظ شود و ثانیاً مدیریت و کنترل کلاس را به نحو شایسته ای انجام دهد و از منظری دیگر معلم باید در مقابل رفتارهای نامطلوب فراگیران از جمله خستگی از درس و استقلال طلبی در برابر معلم و احیاناً بی توجهی به مقررات کلاس تصمیم درست و شایسته ای را اتخاذ کند.

از میان تمامی عوامل آموزشی و تربیتی، نقش معلم به عنوان مهمترین عامل نظام تعلیم و تربیت، جایگاه و اهمیت بسزایی دارد. معلم در رشد و پرورش دانش آموزان، نقش بسیار مهمی را ایفا می کند. تمامی فعالیت های معلم، مانند شناخت فرآیند رشد کودکان و نوجوانان، شیوه های تدریس و علاقه مندی به رشته تدریس خود، از عواملی هستند که در آموزش و پرورش

دانش‌آموزان، دخالت زیادی دارند. معلمانی که در تدریس خود از شیوه‌های متعددی استفاده می‌کنند، بر محتوای رشته تدریس خود تسلط دارند و به کار خود عشق می‌ورزند، اغلب دانش‌آموزانی توانا و خلاق پرورش می‌دهند. معلم برای کسب موفقیت در تدریس، باید از نظریه‌های نوین آموزشی و روانشناسی آگاهی و اطلاعات لازم و کافی داشته باشد. روش تدریس معلم باید با اصول و اهداف آموزش و پرورش و ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان هماهنگ باشد، تا بتواند ذهن بهت دادن به فعالیت‌های تربیتی و آموزشی خود، شاگردان را به سوی اهداف تعلیم و تربیت هدایت و راهنمایی کند. فراگیرندگان در هر یک از دوره‌های آموزشی نیازهای ویژه‌ای دارند. بنابراین شنایی مربیان و معلمان با خصوصیات رشد و نیازهای دانش‌آموزان در هر یک دوره‌ها تحصیلی می‌تواند در بهسرفت یادگیری و رشد و تکامل شخصیت آنها مؤثر باشد.